

Ministarstvo javne
uprave, digitalnog
društva i medija

Broj 2.
septembar 2021.

R@Forma

Časopis Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija.

U ovom broju:

Banović: Saradnici u inovacijama

Ejken: Komunikaciona strategija – podrška Vladi u ostvarivanju rezultata

Gašparikova: Digitalna revolucija: može jednostavnije, može online

U pripremi Strategija reforme javne uprave i Strategija digitalne transformacije

ReForma, časopis Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija
Broj 2, septembar 2021. godine

Izdavač:

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija

Za izdavača:

Tamara Srzentić, ministarka javne uprave, digitalnog društva i medija

Uređivački tim:

Gordana Jovanović

Emina Kalač

Lejla Kašić

Dizajn i prelom:

Radna Soba

Fotografije:

Marko Ilić

Kontakt:

tel. (+382) 20 482 426

e-mail: kabinet@mju.gov.me

Adresa: Rimski trg 45, 81 000 Podgorica

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње
ISSN 2704-5080 = ReForma (Podgorica.Online)
COBISS.CG-ID 13394436

Časopis je pokrenut u okviru projekta "Efikasna interna i eksterna komunikacija Strategije reforme javne uprave", koji je finansirala Evropska unija. Korisnik projekta bilo je Ministarstvo javne uprave, a projekat je sporvodio konzorcijum koji je predvodio KPMG.

SADRŽAJ

6 Uvod

Program "Saradnici u inovacijama"
Marina Banović,
državna sekretarka

8 Aktivnosti uprave za kadrove

Aktivnosti Uprave za kadrove – vraćamo povjerenje građana u sistem zapošljavanja
Jovana Nišavić,
v.d. direktorice Uprave za kadrove

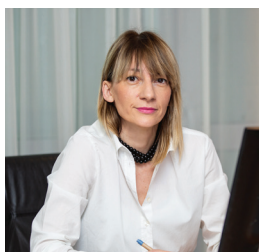
10 O komunikacijama

Komunikaciona strategija podrška Vladi u ostvarivanju rezultata
Aleks Ejken,
izvršni direktor komunikacija Vlade Velike Britanije

12 Digitalna revolucija: Može jednostavnije, može online

Daniela Gašparikova,
Stalna predstavica UNDP-a u Crnoj Gori

14 Strateško planiranje

Strateška vizija reforme javne uprave
Marija Hajduković,
v.d. direktorice Direktorata za strateško planiranje u javnoj upravi, međunarodnu saradnju i IPA projekte

16 Nova organizacija Ministarstva: Uvođenje inovacija u upravi sa fokusom na potrebe građana i privrede

Nina Blažić,
načelnica Direkcije za implementaciju principa dobre javne uprave, analitiku i izvještavanje

- 19** **Javnost ima pravo da zna**
Marija Tomović,
načelnica Direkcije za upravni postupak i
slobodni pristup informacijama

- 22** **Lokalna samouprava**
- Zakon o lokalnoj samoupravi - izmjene i dopune**
Senad Crnovršanin,
načelnik Direkcije za sistem funkcionisanja
lokalne samouprave

- 24** **Digitalizacija**
- Strategija digitalne transformacije 2022-2026.**
Zorana Popović,
načelnica Direkcije za elektronsku upravu

- 26** **Digitalni samit 2021.**
Ružica Mišković,
samostalna savjetnica I u Odjeljenju za podršku i saradnju sa NVO

- 28** **Novi portal GOV.me - bolje korisničko iskustvo
i interakcija sa upravom**
Milena Nikčević i Maja Dragojević,
administratorke portala GOV.me

31

Saradnja sa NVO

Tehnička podrška vladi za jačanje saradnje sa civilnim društvom Crne Gore

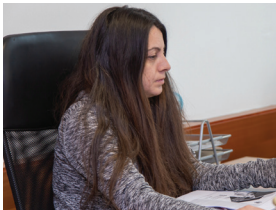
Bojana Jovetić,
načelnica Odjeljenja za podršku i saradnju sa NVO

33

Uspostavljen mehanizam kontrole kvaliteta javnih rasprava

Ana Gojković,
samostalna savjetnica I u Direktoratu za inovacije, otvorenost i inkluzivnost

35

Međunarodna saradnja

CAF - put do kvalitetne javne administracije

Jelena Mitrović,
samostalna savjetnica I u Direktoratu za strateško planiranje u javnoj upravi, međunarodnu saradnju i IPA projekte

37

Podrška EU reformi javne uprave u Crnoj Gori - u susret programu IPA III

Milena Popović,
samostalna savjetnica II za IPA projekte u Direktoratu za strateško planiranje u javnoj upravi, međunarodnu saradnju i IPA projekte

39

Par kolaž

PROGRAM "SARADNICI U INOVACIJAMA"

Marina Banović,
državna sekretarka

Polazeći od vizije Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija koja podrazumijeva Crnu Goru koja ima razvijene organizacione, ljudske, stručne kapacitete koji obezbjeđuju povjerenje građana u javnu upravu i konstatujući potrebu da se dobre korporativne prakse u dijelu digitalne transformacije, iz privatne industrije prenesu na javnu upravu, odlučili smo se da pokrenemo program "Saradnici u inovacijama" (prim. eng. Innovation fellows, Entrepreneurs in Residence).

Sama ideja programa potekla je od strane ministarke Tamara Srzentić, a sličan program je nastao i razvio se u Vladi SAD-a, ali i Vladi savezne

države Kalifornije, kada su eksperti iz privatne industrije i iz kompanija poput Google-a, Tesle, Microsofta i sl, dolazili u Bijelu kuću i učestvovali na tzv. "Tours of Duty" i do godinu dana, radeći na brojnim digitalnim i tehnološkim projektima, pomažući tako digitalnu transformaciju vlada. Ministarka Srzentić je imala priliku da sarađuje sa svima njima, što je kasnije omogućilo da i dolaskom u Crnu Goru i stupanjem na funkciju ministarke, brojne stručnjake poput Majkija Dickersona, koji su bili dio programa u SAD-u, dovede besplatno u Crnu Goru kako bi svojim savjetima i analizama doprinio ubrzanju digitalnog puta Crne Gore.

Promjena u razvoju vlade, koja je usmjerena na korisnike, njihove potrebe i isporuku proizvoda i servisa, vodeći se dizajnom usmjerenim na čovjeka, bez udruženih snaga sa privatnim sektorom i sa samo postojećim javnim službenicima i kapacitetima, izuzetno je teška, ako ne i nemoguća.

Da bi se izgradili kapaciteti vlade za dugoročno pružanje boljih usluga, talenat mora biti njegovan i ugrađen u samu srž javne uprave. I još konkretnije, izgradnja inovativnih, osnaženih timova zahtijeva uključivanje eksperata izvan javnog aparata. Tehnologija i ljudi su najbitniji za digitalnu transformaciju. Zato smo se u Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija, odlučili da spajamo znanja i iskustva javnih službenika i eksperata iz privatnog, akademskog i civilnog sektora, kako bismo na najbolji način odgovorili potrebama naših korisnika - građanki, građana i privrede.

Program Saradnici u inovacijama koji smo pokrenuli u Crnoj Gori i koji će uskoro biti masovnije promovisan, ima za cilj upravo to - da dovede već karijerno ostvarene stručnjake iz oblasti privatnog sektora, koji će svojim ekspertizama iz oblasti projektnog menadžmenta, komunikacija, programiranja, analitike, istraživanja, liderstva, a u saradnji sa našim javnim službenicima pomoći našem Ministarstvu u daljem digitalnom razvoju. Ovaj program neće biti limitiran samo na teritoriju Crne Gore, već kroz ovaj program želimo da podstaknemo brojne stručnjake iz svijeta, da svojim kompetencijama doprinesu razvoju brojnih usluga.

U okviru naših započetih projekata, već su angažovani volonteri i studenti, a podršku imamo i od najvećih kompanija u Crnoj Gori, ustupanjem svojih eksperata i njihovih ekspertiza u oblastima produkt menadžmenta, marketinga, IT razvoja, dizajna, strateškog planiranja i sve to - besplatno. Hvala im!

Mnogi će se pitati, a šta je to što stručnjaci iz privatne industrije dobijaju angažovanjem u javnoj upravi, kroz ovaj ili slične programe? Ono što je zasigurno najbitnije, a to je da ustupanjem svoje ekspertize, brojni mladi ljudi doprinose poboljšanju svakodnevnog života ljudi u Crnoj Gori, tako što će raditi na digitalnoj transformaciji sarađujući sa javnim službenicima i digitalnim ekspertima iz zemlje i inostranstva. Ono što je uvijek i te kako važno je što na ovaj način ljudi iz drugih industrija stiču iskustvo i ekspertizu radeći sa profesionalcima koji su radili na digitalnom razvoju u okviru administracija vlada SAD, Velike Britanije, Kanade i drugih najrazvijenih zemalja svijeta. I na kraju, za nas najbitnija poruka je svima da samo udruženim snagama možemo razvijati Crnu Goru. I zato, pridružite nam se.

AKTIVNOSTI UPRAVE ZA KADROVE – VRAĆAMO POVJERENJE GRAĐANA U SISTEM ZAPOŠLJAVANJA

Jovana Nišavić,
v.d. direktorice Uprave za kadrove

Radna mjesta u javnoj upravi treba da budu podjednako dostupna svim građanima i građankama bez obzira na rasnu, nacionalnu, vjersku ili bilo koju drugu pripadnost. Naš cilj je da privučemo i zaposlimo najbolje kandidate, a to možemo obezbijediti jedino ako budemo imali široku lepezu kompetentnih kandidata koji će imati jednake šanse za zaposlenje.

Uprava za kadrove je u prethodnom periodu bila usmjerena na sprovođenje svih neophodnih reformi i procesa koje će obezbijediti veće povjerenje građana kako u proces zapošljavanja, tako i u sve procese koje sprovodimo.

Radna mjesta u javnoj upravi treba da budu podjednako dostupna svim građanima i građankama bez obzira na rasnu, nacionalnu, vjersku ili bilo koju drugu pripadnost. Naš cilj je da privučemo i zaposlimo najbolje kandidate, a to možemo obezbijediti jedino ako budemo imali široku lepezu kompetentnih kandidata koji će imati jednake šanse za zaposlenje.

Posebnu pažnju smo usmjerili na reformu sistema upravljanja ljudskim resursima sa fokusom na napredovanje po sistemu zasluga i stvaranju uslova za napredovanje i unapređenje znanja i vještina službenika.

Instituciju čine ljudi i organizaciona kultura koju zajedno stvaramo i negujemo. U okviru buduće Strategije reforme javne uprave 2022-2026. inicirali smo značaj uspostavljanja jedinica za ljudske resurse u državnim organima u cilju boljeg i efikasnijeg upravljanja ljudskim resursima i implementaciji svih instituta službeničkog sistema.

Započeli sam proces mapiranja toka svih procesa unutar organa u cilju utvrđivanja optimalne organizacione strukture i rješavanje neravnoteže u raspodjeli i iskorišćenosti radne snage. Intenzivno radimo na reviziji svih programa obuke i obrazovanja odraslih (specifičnih i akreditovanih programa). Donijet je set internih pravila kojima se podstiče nezavisnost, objektivnost i transparentnost Uprave za kadrove. Podstaknut je proaktivan pristup u objavljivanju svih informacija o radu i postupanju Uprave za kadrove, kao i komunikacija sa javnošću putem društvenih

mreža. Uvedeno je elektronsko upravljanje dokumentima (eDMS) kao i uspostavljeni posebni digitalni sistemi kojima se vrši izbor predavača, stručnih lica za izbor u postupcima selekcije, evidencija lica koja su ostvarila pravo na otpremninu u državnim organima, evidencija o kandidatima koji nijesu izabrani, a nalaze se na listi za izbor. Uspostavljena je digitalizacija finansijskog poslovanja (elektronska blagajna).

Želimo da gradimo modernu javnu upravu, da pratimo trendove i idemo u korak sa njima.

U prilog tome, u saradnji sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja uspješno smo izvršili pilotiranje procesa obračuna zarada za: Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Upravu za kadrove i Sekretarijat za zakonodavstvo na osnovu ažurnih podataka iz Centralne kadrovske evidencije. Shodno navedenom, obračun junske zarade izvršen je kroz ovaj program. U toku su aktivnosti u uključivanju drugih državnih organa u proces obračuna zarada kroz sistem Centralne kadrovske evidencije. Cilj nam je da iskoristimo postojeće resurse na putu ka digitalizaciji i budemo podrška ne samo građanima, već i kolegama iz javne uprave.

U cilju što kvalitetnije pripreme Kadrovske godine 2021. godinu, Uprava za kadrove je formirala bazu službenika iz državnih organa koji su zaduženi za izradu Kadrovske godine u svojim organima. U tom smislu održavaju se redovne konsultacije sa ovim službenicima, pripremljen je program obuke za izradu Kadrovske godine kroz CKE, kontinuirano se pruža stručna i informatička podrška, a ažurirana je i Metodologija za izradu Kadrovske godine. Takođe, sa Ministarstvom finansija i socijalnog staranja radimo na efikasnijem usmjeravanju ovih procesa. Zadovoljna sam što kolege pokazuju spremnost i opredijeljenost da daju svoj doprinos u ovom procesu.

U cilju kvalitetnije izrade akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kao i opisa posla službeničkih i namješteničkih radnih mjesta, Uprava za kadrove ima proaktivnu ulogu koja se ogleda u neposrednoj saradnji sa ovim organima prilikom izrade akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Uprava za kadrove, u periodu od 01.01.2021. do 24.06.2021.godine je dala 88 mišljenja, od čega 30 negativnih, na akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji državnih organa. Prateći ove podatke, Uprava za kadrove je u okviru buduće Strategije reforme javne uprave 2022-2026. inicirala izmjenu propisa u cilju uspostavljanja novih kriterijuma i standarda za izradu akata o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kao i opisa poslova službeničkih i namješteničkih radnih mjesta.

Posljednjih mjeseci u kontinuitetu vršimo postupak revizije svih programa obuke (opštih, specifičnih i akreditovanih), te njihovu funkcionalnu povezanost i usklađenost sa razvojnim putem Crne Gore kao i revizija naknada utvrđenih ranije donijetim procedurama za ove programe, kreiranje procedura kao osnov za planiranje i vršenje stručnog osposobljavanja i usavršavanja državnih službenika, raspisivanje javnih poziva za izbor predavača i trenera prema prioritarnim oblastima i ciljnim grupama službenika kojima je usavršavanje namijenjeno.

U prethodnom periodu izvršena je nabavka opreme za testiranje lica sa invaliditetom, a u toku ove godine je njeno integrisanje u elektronski sistem provjere kandidata u postupcima selekcije. Započete su aktivnosti na opremanju sale i privođenju namjeni za testiranje ovih lica.

„Samo zadovoljan službenik je motivisan službenik“ bio je naš motiv da započnemo pilot projekat mjerenja zadovoljstva zaposlenih u javnom sektoru. Ova vrsta analize do sada nije postojala, a značaj iste se ogleda u unapređenju učinka kao i motivacije zaposlenih. Ova aktivnost je pokrenuta u 2020. godini kada je formiran tim od strane predstavnika Uprave za kadrove, Ministarstva javne uprave digitalnog društva i medija, Zajednice opština i nezavisnog eksperta angažovanog od strane SIGMA-e koji je intenzivno radio na definisanju upitnika za sprovođenje mjerenja zadovoljstva zaposlenih. Pripremljeni su materijali koji se odnose na: Mapu puta za mjerenje zadovoljstva, koncept pilot faze u kojoj će učestvovati četiri organa, kao i nacrt upitnika. Pilot faza mjerenja zadovoljstva je realizovana u prvoj polovini 2021. godine i sprovedena je u: Upravi za kadrove, Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija, Službi skupštine Crne Gore i Opštini Kolašin.

Danas se crnogorska javna uprava nalazi na raskrsnici. Želimo da krenemo putem ka modernoj, digitalnoj i dinamičnoj javnoj upravi koja je u skladu sa evropskim standardima i principima. Crnogorska javna uprava se u velikoj mjeri oslanja na odluke, politike i strategije koje upravo Uprava za kadrove mora na adekvatan način da definiše i sprovede. Nadam se da ćemo biti na visini zadatka, jer taj zadatak povlači odgovornost ne samo za budućnost ove institucije već za budućnost ukupne javne uprave.

KOMUNIKACIONA STRATEGIJA PODRŠKA VLADI U OSTVARIVANJU REZULTATA

Aleks Ejken,
izvršni direktor komunikacija Vlade Velike Britanije

Crna Gora ima ponosnu istoriju i pozitivnu budućnost. Inspirisali su me javni službenici koje sam upoznao i kultura koju sam iskusio tokom posjeta Podgorici i Budvi. To je zato što Velika Britanija i Crna Gora imaju zajedničke vrijednosti bezbjednosti, prosperiteta i demokratije, a kako je Crna Gora radila na ostvarenju svojih težnji, Ujedinjeno Kraljevstvo je podržalo te ciljeve. Premijer Krivokapić i njegov tim dočekani su u Ujedinjenom Kraljevstvu u njegovoj prvoj službenoj bilateralnoj posjeti u julu, učvrstivši snažnu i toplu vezu; jačanje naše saradnje u oblasti bezbjednosti i odbrane, ozbiljnog organizovanog kriminala i trgovine i ulaganja, kao i vrijednost koju UK pridaje Crnoj Gori kao pouzdanom NATO partneru. Dalje, prva posjeta fregate britanske Kraljevske mornarice HMS Richmond Baru, dodatno pokazuje našu podršku transformacijskoj reformi radi

smanjenja krijumčarenja ilegalne robe u Veliku Britaniju.

Vlade poput Ujedinjenog Kraljevstva i Crne Gore imaju jedinstvene odgovornosti i mogućnosti da promijene živote građana i riješe kritična pitanja. Bez obzira da li je to odbrana sigurnosti nacije, borba protiv organizovanog kriminala ili poboljšanje usluga na koje se ljudi oslanjaju.

Za ispunjenje ovih odgovornosti i mogućnosti dobra komunikacija sa vladom je od vitalnog značaja.

Snažne, strateške komunikacije grade povjerenje u vladu, koordinirano koriste vrijedne resurse, informišu javnost i pomažu vladi da izvrši sve svoje aktivnosti bilo da je to implementacija novih politika, pružanje usluga, stvaranje promjena ili upravljanje rizicima i prijetnjama.

Strateška komunikacija vrši uticaj

Služba za komunikaciju Vlade Ujedinjenog Kraljevstva (GCS) jedna je od 14 funkcija koje funkcionišu u cijeloj britanskoj državnoj službi. Pruža komunikacije javne službe svjetske klase koje podržavaju prioritete ministara, omogućavaju efikasan i efektivan rad javnih službi i poboljšavaju život ljudi.

Kao direktor Vladinih komunikacija, šef britanske Vladine službe za komunikacije (GCS), radim sa svojim kolegama kako bih se pobrinuo da se komunikacija koristi strateški kako bi imala značajnu ulogu u stvaranju pozitivnih promjena i podržavanju važnog rada vlade.

Strateška komunikacija čini osnovu ovog rada jer postavlja, koordinira i usmjerava sprovođenje komunikacijske aktivnosti. Ostvarivanje komunikacije koja u osnovi ima strategiju je ključno - ali zašto?

Postoji nekoliko definicija strategije, a ja preferiram da ih opišem kao kombinaciju 'ciljeva, načina i sredstava'. U smislu strateške komunikacije, radi se o korištenju istraživanja za razumijevanje problema i razvoju akcionog plana za korištenje svih raspoloživih resursa za rješavanje tog problema radi postizanja ciljeva organizacije.

Komunikacije podržavaju naše vlade u rješavanju pitanja do kojih je našim građanima stalo i politika koje im mijenjaju svakodnevni život. S više različitih ministarstava, sektora i timova koji rade na nizu stvari, komuniciranje svega ovoga bez strateškog pristupa može biti previše za građane i zainteresovane strane da prihvate, a možda i neće pomoći u postizanju ciljeva. U Ujedinjenom Kraljevstvu smanjili smo 140 komunikacijskih kampanja na šest tema upravo kako bismo smanjili buku i konfuziju u javnosti.

Vladini komunikatori, takođe, moraju pažljivo razmotriti gdje usmjeravamo naše resurse, pokazati snažno obrazloženje za naše odluke i predstaviti uticaj i rezultate. Zauzimanje strateškog pristupa omogućava nam korišćenje istraživanja i uvida za donošenje informisanih odluka o tome, a pomaže nam i da povećamo svoje mogućnosti i koordiniramo svoje napore.

Iskreno vjerujem da komunikaciju treba razmatrati strateški kako bi se upravljalo i pružilo najbolje za vlade poput Crne Gore i Ujedinjenog Kraljevstva.

Moje uvjerenje potkrijepljeno je uspjesima koje smo vidjeli u UK, gdje smo ugradili strateške prakse u svoju komunikacijsku aktivnost i čak razvili standardni pristup strateškom planiranju - okvir OASIS. To nam je omogućilo da kreiramo međunarodne i nacionalne integrisane kampanje

javnog informisanja, pomažemo ciljanim zainteresovanim stranama i publici da se prilagode novim politikama ili procesima koji utiču na njihove živote, te da promoviramo rad vlade.

Pomaganje vladama širom svijeta u korištenju komunikacija u postizanju rezultata

Međunarodna služba vladine službe za komunikacije Ujedinjenog Kraljevstva podržava naše prijatelje i partnere u vladama širom svijeta da efikasno koriste komunikaciju kako bi ispunili svoje ciljeve i prioritete - uključujući stratešku komunikaciju.

To radimo podržavajući naše partnere u vođenju nagrađivanih kampanja i komunikacijskih aktivnosti koje ispunjavaju ciljeve i mijenjaju ponašanje, percepciju i život. Takođe, razvijamo komunikacijske vještine i kapacitete vlada s naglaskom na pružanju održivog učinka za postizanje dogovorenih vladinih prioriteta, a sve sa strateškim načelima.

U Crnoj Gori smo ponosni što svoj odnos razvijamo kroz komunikacijsku podršku u vrijeme političkih promjena.

Dok nastavljamo da radimo na našim zajedničkim vrijednostima, nikada nije bilo kritičnijeg vremena za jačanje uloge komunikacije i jačanje razgovora između vlade i građana Crne Gore upotrebom efikasne i strateške komunikacije.

DIGITALNA REVOLUCIJA: MOŽE JEDNOSTAVNIJE, MOŽE ONLINE

Daniela Gašparikova,
Stalna predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori

Više od 4.000 bruceša i bruceškinja upisalo je tokom ljeta prvu godinu osnovnih studija Univerziteta Crne Gore. Od tog broja, njih oko 85% na fakultete se upisalo putem portala www.upisi.edu.me. Jasno je da su mladi u Crnoj Gori već dio globalne digitalne generacije koja digitalne tehnologije vidi kao način na koji organizujemo svoje živote, komuniciramo, učimo, usavršavamo vještine i stvaramo nove poslovne mogućnosti.

Usmjeravanje društvenog fokusa na digitalnu transformaciju rezultat je napretka, novih ideja i inovacija. Kada govorimo o digitalizaciji, govorimo o servisima koji su u svako doba i pod istim uslovima dostupni svim građanima, privredi, javnoj upravi i privatnom sektoru. Činjenica da živimo u doba Četvrte industrijske revolucije uticala je na formiranje čvrstog stava u UNDP-u da u središtu digitalizacije, ukoliko želimo da bude dugoročno relevantna, mora biti čovjek. Digitalizacija mora biti u službi ljudi, mora da poboljša njihove živote, olakša ostvarivanje njihovih prava i pojednostavi im ispunjavanje obaveza, štedeći pritom njihovo vrijeme i novac.

Kreiranje usluga po mjeri svih građana i građanki je važan dio onog što u UNDP-u radimo. U partnerstvu sa Vladom Crne Gore, privatnim sektorom i civilnim društvom, kreirali smo elektronske usluge koje su se nametnule kao odgovor na borbu sa COVID-19 krizom. Ovim smo pomogli u rješavanju širokog spektra izazova, podržavajući time i napore zdravstvenog sistema i omogućavajući pristup osnovnim uslugama u vrijeme kad je ograničavanje fizičkog kontakta bio imperativ u borbi sa virusom.

Elektronski upis djece u škole, vrtiće, a potom i na fakultete, elektronska registracija preduzeća, ad-hoc novčani transferi za najugroženije, aplikacija za pomoć žrtvama porodičnog nasilja – samo su neki od

digitalnih rješenja kojima smo željeli da doprinesemo borbi sa pandemijom. Iako dio odgovora na pandemiju leži u digitalizaciji, ona ipak nije magično rješenje za okončanje krize koja je zadesila svijet. Globalna zdravstvena kriza je pokazala da su samo one zemlje sa jakom digitalnom infrastrukturom i populacijom koja je imala širok pristup internetu uspjele premostiti jaz koji je stvoren obavezom držanja fizičke distance i dramatičnim smanjenjem fizičkog kontakta. Iako oko 71,5% crnogorskih domaćinstava ima pristup internetu, što je znatno iznad globalnog (53,6%), a ispod evropskog prosjeka (80,1%), prihvodi, digitalne vještine i geografski faktori uslovlili su nejednak pristup internetu među građanima Crne Gore. Samo 40% porodica sa prosječnim mjesečnim prihodom od 250 eura ima pristup internetu, što ih ostavlja na nepovoljnoj strani digitalnog jaza. Zato je potrebno da javni i privatni sektor udruže napore i premoste ovaj jaz u kratkom do srednjem roku.

S druge strane, većina sektora u Crnoj Gori još uvijek nije prepoznala prednosti digitalizacije i ozbiljno zaostaje u tom procesu, kao i u posjedovanju neophodnih digitalnih vještina. Prema procjeni UNDP-a, u prvih nekoliko mjeseci pandemije samo 11% malih i srednjih preduzeća ulagalo je u nove tehnologije i digitalne alate namijenjene prilagođavanju krizi. I crnogorska radna snaga zaostaje u digitalnim vještinama – osim IT sektora, samo 54% crnogorskih kompanija procjenjuje da njihovi zaposleni posjeduju neophodne napredne digitalne vještine. Vjerovatnoća da će niskokvalifikovani radnici imati pristup alatima koji će im pomoći da nađu novi posao je mala, a do 2030. godine i do 10.000 zaposlenih godišnje moraće da se prekvalifikuju ili usavršava.

Nedostatak vještina na crnogorskom tržištu rada odraz je neusklađenosti između obrazovnog sistema u zemlji i potrebama njene ekonomije. COVID-19 kriza istakla je slabosti obrazovnih sistema globalno i pokazala da su lakše sproveli digitalnu tranziciju oni koji su u svojim programima koristili široko dostupne digitalne alate. Da postojeći model obrazovanja nije usklađen sa potrebama dinamičnog tržišta, a država ne ulaže dovoljno u nauku, tehnologiju, inženjerstvo i matematiku (STEM), pokazuje podatak da Crna Gora izdvaja tek 0,4% svog BDP-a u istraživanje i razvoj, što je višestruko manje u odnosu na 3% - cilj koji je EU postavila strategijom Evropa 2020 i koji ispunjava nekolicina zemalja. Breme nedovoljno razvijenih vještina očekivano nose žene, koje su u regionu Zapadnog Balkana nedovoljno zastupljene u nekim od najbrže rastućih STEM oblasti poput informacionih i komunikacionih tehnologija, u kojima čine samo 14% radne snage. To što u Crnoj Gori nešto više žena uspješno završava studije od muškaraca, ne znači automatski i njihovo veće učešće na tržištu rada. Duboko ukorijenjena očekivanja o odgovarajućim društvenim ul-

ogama, radnim mjestima i zanimanjima za dječake i djevojčice, utiču na izbor zanimanja još u osnovnoj i srednjoj školi i nastavlja kroz tercijarno obrazovanje i nevidljivu profesionalnu segregaciju.

Dakle, premostiti digitalni jaz znači ne znači samo omogućiti jednak pristup informacijama, obrazovnim mogućnostima i šansama za zaposlenje, već raditi na dostizanju rodne ravnopravnosti, jačati saradnju između javnog i privatnog sektora, poboljšati zdravstvenu zaštitu, socijalnu i ekonomsku inkluziju osoba sa invaliditetom, podsticati ekonomski rast.

Iako smo digitalnim rješenjima djelimično uspjele da odgovorimo na izazove koje je nametnula pandemija, digitalna transformacija je ipak samo jedan od mehanizama za kreiranje otpornog društva spremnog za krize, kojom mora upravljati čovjek – svojim znanjem, inovacijama, razmišljanjem. Digitalna transformacija je naša sadašnjost. Ukoliko ne želimo da ona ostane samo resurs koji tek posjedujemo, ali ne upotrebljavamo, digitalne tehnologije moramo koristiti da suštinski poboljšamo kvalitet naših života i napravimo značajan skok u ljudskom razvoju.

Šta možemo uraditi kako bi proces digitalne transformacije u Crnoj Gori učinili boljim i efikasnijim?

Potrebne su nam nove kompetencije svih sadašnjih i budućih aktera u ekonomiji. Učenje je proces, životni poduhvat, koji se više ne vezuje ni za jednu određenu starosnu grupu i nikada se, zapravo, ne završava. U godinama pred nama za više od 70% svih novih radnih mjesta biće potrebne kvalifikacije i vještine u oblastima nauke, tehnologije, inženjerstva i matematike. Zato moramo podsticati mlade ljude, a naročito žene i djevojke, da biraju obrazovanje u STEM disciplinama kao integralni dio svog studijskog programa, bez obzira na akedemsko opredjeljenje, a nastavni plan i program fokusirati na STEM oblasti i IKT tehnologiju. Bez jake digitalne infrastrukture ne možemo govoriti o suštinskoj podršci inovacijama i jačanju startapova.

UNDP je već pružio značajan doprinos reformi javne uprave i nastaviće da podržava uvođenje elektronskih usluga i u predstojećem periodu, kroz projekat podrške stvaranju transparentnije, efikasnije i servisno orjentisane državne uprave i uz finansijsku podršku Evropske unije. Ovo će podrazumijevati i modernizaciju postojeće platforme eUprava. Svim građankama i građanima je potrebno obezbijediti širok pristup uslugama kroz set mjera koje će pospješiti korišćenje ovog portala. Javna uprava mora biti fokusirana na potrebe građana, jer će samo na taj način zavrijediti njihovo povjerenje. Upravo je ubrzani trend digitalizacije prilika za postavljanje temelja otvorene i efikasne javne uprave, koja može dati novi zamah digitalizaciji i inovacijama u Crnoj Gori.

STRATEŠKA VIZIJA REFORME JAVNE UPRAVE

Marija Hajduković,

v.d. direktorice Direktorata za strateško planiranje u javnoj upravi,
međunarodnu saradnju i IPA projekte

**“ Tokom izrade Strategije
sprovodi se širok
proces konsultacija sa
svim zainteresovanim
stranama sa ciljem
boljeg razumevanja i
približavanja potrebama
poslovne zajednice i
građana.**

Prema Sporazumu o pridruživanju jedan od najznačajnijih političkih kriterijuma za pristupanje EU predstavlja reforma javne uprave.

Javna uprava, odnosno njena transformacija iz birokratskog u uslužni i servisno orjentisan sistem, je cilj reforme. Uspješno sprovedena reforma omogućiće da crnogorska administracija počiva na principima dobre javne uprave.

Primijenjeno u praksi, funkcionalna javna uprava, i na centralnom i lokalnom nivou treba da bude u funkciji potreba građana, građanke i privrede. To dalje podrazumijeva da građani, građanke, kao i privreda koriste kvalitetne javne usluge, da postoje mehanizmi za upravljanje i mjerenje zadovoljstva pruženim uslugama, rad na daljoj digitalizaciji najznačajnijih javnih usluga. Samo transparentna i otvorena javna administracija, sa profesionalnim i kompetentnim službenicima/cama može da odgovori zahtjevima korisnika.

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija započelo je rad na definisanju nove Strategije reforme javne uprave 2022-2026. kojom se nastavlja ranije započeta reforma javne uprave.

Sagledavanjem i definisanjem izazova sa kojima se svi građani susreću, proces izrade nove Strategije fokusiran je na kreiranje ciljeva čija realizacija će, između ostalog, omogućiti funkcionalnu i nefragmentisanu javnu upravu, administraciju bez papira, jačanje funkcionalnih i finansijski nezavisnih opština u cilju obezbjeđivanja ravnomjernog razvoja svih krajeva države.

Cilj je uspostavljanje funkcionalne javne uprave kroz horizontalno i vertikalno uvezivanje sa postojećim strateškim i normativnim dokumentima, sa namjerom da se postigne njihovo efikasnije sprovođenje i unaprijedi međuresorska saradnja.

Tokom izrade Strategije sprovodi se širok proces

konsultacija sa svim zainteresovanim stranama sa ciljem boljeg razumevanja i približavanja potrebama poslovne zajednice i građana.

Organizovane su fokus grupe, razvijeni upitnici i održani intervjui sa predstavnicima poslovne zajednice, malih biznisa, sindikata, NVO, akademske zajednice, zaposlenima u javnoj upravi, studentima i građanima. Anonimni upitnik za sve zainteresovane, sa ciljem boljeg razumijevanja potreba građana i poslovne zajednice u odnosu na javnu upravu i dijeljenja iskustva postavljen je na web adresi <https://www.euprava.me/eankete>. Ovim inkluzivnim pristupom dobijeni su konkretni komentari i sugestije za buduće ciljeve i aktivnosti Strategije.

Uspostavljeni inkluzivan mehanizam konsultacija koji se primjenjuje u fazi nacрта dokumenta, nastaviće se i kroz njegovo dalje razvijanje. Posebno se obraća pažnja na uključivanje svih institucija i pojedinaca iz sistema javne uprave i van njega, kako bismo na pojedine specifične izazove dobili adekvatan prijedlog mjera, jer se jedino tako, i uz prijedloge građana, može ustanoviti prava aktivnost, kao i pravac realizacije definisanih ciljeva.

Praćenje reforme, koordinacija i upravljanje procesom reforme javne uprave od posebne je važnosti. U tom cilju, kao i da bi se ispoštovali principi učešća i inkluzije, obrazovan je Savjet za reformu javne uprave. Članovi Savjeta su predstavnici Ministarstava javne uprave, digitalnog društva i medija, unutrašnjih poslova, finansija i socijalnog staranja i ekonomskog razvoja, koji su prepoznati kao ključni nosioci reformskih aktivnosti. Takođe, članovi Savjeta su i predstavnici Agencije za slobodan pristup informacijama,

nevladinih organizacija i akademske zajednice.

Mogućnost prisustva predstavnika relevantnih međunarodnih organizacija na sastancima Savjeta prilikom razmatranja dokumenata relevantnih za reformu javne uprave, kao i prisustvo pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, manjinskih i drugih društveno ranjivih grupa, prilikom razmatranja dokumenata kojima se raspravlja o pitanjima od značaja za njihova prava i obaveze, te učešća u diskusiji o dokumentima relevantnog sadržaja, ukazuju na parcipativan i inkluzivan pristup u sprovođenju ove reforme.

Savjet će pratiti realizaciju reforme javne uprave, u svim fazama, prateći prioritete, dinamiku i rokove realizacije mjera i aktivnosti čiji su nosioci državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave i druge nadležne institucije.

Proces reforme javne uprave je kompleksan i dugotrajan proces. U prethodnom periodu, proces reforme je okončan značajnim unapređenjem normativnog okvira u oblasti službeničkog sistema i sistema kriranja javnih politika. Namjera je da se naredni ciklus reforme usmjeri na implementaciju dobrih zakonskih rješenja i uz novi pristup inkluzivnosti, inovativnosti, te udruženim radom javne administracije, privrede i NVO sektora pokaže da se reforma javne uprave može sprovesti samo uz uvažavanje i na osnovu potreba i mogućnosti zaposlenih, kao i potreba i očekivanja građana i privrede.

NOVA ORGANIZACIJA MINISTARSTVA: UVOĐENJE INOVACIJA U UPRAVI SA FOKUSOM NA POTREBE GRAĐANA I PRIVREDE

Nina Blažić,

načelnica Direkcije za implementaciju principa dobre
javne uprave, analitiku i izvještavanje

Crna Gora, kao i sve evropske države, prolazi kroz digitalnu i inovacionu transformaciju društva koja postaje generator njegovog ekonomskog i sveukupnog razvoja. Širenje novih digitalnih tehnologija primorava na promjenu načina poslovanja, kako u privatnom, tako i javnom sektoru. U tom vrtlogu promjena posebno je pogođena javna uprava, koja treba da adekvatno odgovori na potrebe društva i privrede i da bude pokretač, a ne kočnica društvenog razvoja.

Da bi se usporen i glomazan sistem javne uprave prilagodio novom načinu funkcionisanja i novih potreba čitavog društva, potrebno ga je učiniti fleksibilnijim i agilnijim, a kulturu upravljanja iz individualne kontribucije pojedinaca transformisati u kulturu timskog rada, odgovornosti, efektivnosti, efikasnosti, optimizacije, kvaliteta ljudskih potencijala na svim nivoima.

Ove promjene su vrlo korjenite, zahtijevaju vrijeme i, između ostalog, podrazumijevaju uspostavljanje nove organizacione strukture sa manjim stepenom hijerarhije i inovativnim pristupima za kodizajiranje politika i usluga sa građanima, uključujući njihove inicijative i predloge. Benfiti ovako uspostavljene organizacije su višestruki – od privlačenja profesionalca koji će osnažiti i učiniti javnu upravu inovativnom i konkurentnijom u poređenju sa privatnim sektorom do veće vrijednosti i kvalitetnijeg korisničkog iskustva koje javna uprava može pružiti svojim građanima.

Posebnu ulogu u vođenju navedenih procesa ima ministarstvo koje kreira horizontalnu politiku i koordinira procesom reforme javne uprave. Iz tog razloga ova promjena može i mora početi sa jednog mjesta - iz Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija.

Funkcionalni princip organizacije i manje hijerarhije

Ključna novina novog organizacionog koncepta odnosi se na primjenu funkcionalnog principa organizacije za oblast sistema javne uprave, umjesto dosadašnjeg resornog sa vidljivim komponentama stroge hijerarhije.

Šta podrazumijeva funkcionalni princip? Funkcionalni princip proizilazi iz realnosti društvenog života, a njegovom primjenom do izražaja dolazi specijalizacija i stručnost ne prema sadržini posla već prema načinu njihovog vršenja. U organizacionom smislu, funkcionalni princip doprinosi stabilizaciji organizacionog sistema kao cjeline jer olakšava horizontalnu povezanost između organizacionih jedinica. Ova povezanost jako je važna za javnu upravu koja je jedan sistem, koji mora usklađeno funkcionisati na svim nivoima – i centralnom i lokalnom i u domenu rada organizacija koje vrše javna ovlašćenja - da bismo obezbijedili efikasno ostvarivanje prava i pružanje kvalitetnih usluga i građanima i privredi. Istovremeno, važna je i zbog kulture upravljanja u kojoj će svaka organizaciona jedinica biti jednako važna za realizaciju cilja, što je temelj za razvoj timskog rada i djelovanja u budućnosti.

Uz to, nova organizaciona struktura sa manjim stepenom hijerarhije treba da obezbijedi agilnost prilagodljivost i prihvatanje novih pristupa, alata i vještina zaposlenih zahvaljujući kojima ćemo moći odgovoriti potrebama savremenog i digitalnog društva.

“ Ključna novina novog organizacionog koncepta odnosi se na primjenu funkcionalnog principa organizacije za oblast sistema javne uprave, umjesto dosadašnjeg resornog sa vidljivim komponentama stroge hijerarhije.

Organizaciona struktura u funkciji osnaživanja inovacija u javnoj upravi i fokus na potrebe građana

Činjenica da je digitalna transformacija zahvatila svaku društvenu oblast – počevši od medicine, bankarskog sektora, privrede, industrije, medija - probudila je potrebu za transformacijom javne uprave koja mora adekvatno odgovoriti na nove potrebe građana i poslovnog sektora uslovljene ovim društvenim promjenama. Taj odgovor, prije svega, mora podrazumijevati uvođenje inovacija u njen rad i promjenu načina poslovanja.

U Direktoratu za inovacije, otvorenost javne uprave i saradnju sa NVO pripremaćemo inovativne metodologije za agilni menadžment, dizajn usmjeren na potrebe građana i drugih korisnika naših politika i usluga, sprovođenje optimizacije i modernizacije procesa unutar javne uprave, kao i kvalitativna i kvantitativna istraživanja potreba, ponašanja, očekivanja svih aktera na koje će se odnositi politike u oblasti reforme javne uprave (građana, jedinica lokalnih samouprava, organa državne uprave, nevladinih organizacija). Hoćemo da budemo sigurni da je u strategiji i propisu koje predlaže ovo Ministarstvo definisan problem korisnika i prepoznato rješenje koje je lako razumljivo, a da će korisničko iskustvo biti jednostavno i korisno. Inovacije su proces zahvaljujući kojem testiramo politike i usluge koje kreiramo, pravimo protip istih, dobijamo povratne informacije i na bazi toga kreiramo gotov proizvod. Ovaj proces štedi vrijeme, smanjuje i troškove i negativne efekte eventualnog neuspjeha i unaprijeđuju rad javne uprave. Ovo je alat koji se koristi u privatnom sektoru zahvaljujući kojem se fokus drži na korisniku. Mi hoćemo da od sada to radi i javna uprava.

Ovi procesi podrazumijevaju jasnu strategiju otvorene uprave, izraženu kulturu participacije i uključivanje građana u donošenje odluka (kroz dvosmjerno promišljanje i razmjenu ideja kako bi se zajedno kreirala rješenja, a ne samo reagovalo na njih), zaštitu i posebno obezbjeđenje ljudskih prava na svim nivoima u javnoj upravi i (zabrana diskriminacije, poštovanje različitosti, rodna ravnopravnost, inkluzivnost, jednakost). Uz to, na agendi visokih prioriteta je i uvezivanje sa privatnim sektorom zbog razmjene iskustva, najboljih praksi i stručnosti.

U Direktoratu za strateško planiranje, međunarodnu saradnju i IPA fondove i Direktoratu za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa kreiraće se strateški i normativni dokumenti u oblasti javne uprave i saradnje sa nevladinim organizacijama u skladu sa savremenom praksom dizajniranja usmjerenog na čovjeka. To znači da ćemo strateške pravce razvoja i propise koji proizilaze iz strateškog okvira kreirati sa njihovim korisnicima, a ne za njih.

Kada se primjenom inovacija postave temelji za izradu strateških dokumenata i normativnih akata, dobri

strateški planeri i dobri normativci u Ministarstvu moći će da proizvedu za korisnika lako razumljiva dokumenta, čija će implementacija biti na visokom nivou iz prostog razloga – jer će korisnici biti informisani, osnaženi, pripremljeni za implementaciju.

Osnažena implementacija jača povjerenje građana u rad javne uprave

Pored kvalitetno oblikovanog strateškog i normativnog okvira efikasnost pravnog sistema obezbjeđuje se djelovanjem javne uprave. Zato smo osnažili implementaciju propisa i principa dobre javne uprave kroz uspostavljanje Direktorata za efikasnu implementaciju dobre javne uprave. Osnaživanje funkcije upravnog nadzora kojim će se pratiti primjena propisa iz oblasti javne uprave, kao i kvalitet, efikasnost, efektivnost, ekonomičnost njenog rada treba da doprinese većem stepenu implementacije evropskih principa i praksi u ovoj oblasti. Upravni nadzor iz krutog i autoritativnog oblika treba da dobije drugi oblik koji karakteriše razmjena znanja, najboljih praksi, jača međuresorsku saradnju i ima preventivnu ulogu. Zahvaljujući takvom pristupu mapiraćemo potencijalne izazove koje u samoj primjeni imaju organi i na bazi utvrđenih činjenica predložimo mjere za njihovo otklanjanje. Dakle, u ovom Direktoratu vršiće se evaluacija primjene politika i propisa, na osnovu kojih će Direktorat za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa pristupati izmjenama zakonskih ili drugih propisa.

Ovdje su ključna dva momenta – prvi je kvalitetna implementacija i veći nivo odgovornosti i responsivnosti i organa državne uprave i jedinica lokalne samouprave, a drugi je promjena oblika upravnog nadzora iz krutog kontrolnog procesa u proces koji ima posebnu dodatu vrijednost u vidu razmjene znanja i iskustva i timsko djelovanje Ministarstva javne uprave, drugih organa državne uprave i jedinica lokalne samouprave sa jednim ciljem – kvalitetne javne politike i propisi za sve građane, privredu i društvo u cjelini.

Naša je obaveza da stvorimo preduslove za rast povjerenja građana u rad uprave, a to možemo postići aktiviranjem svih mehanizama koji su u funkciji obezbjeđenja implementacije zakona i standarda dobre javne uprave.

Digitalizacija i informaciona bezbjednost kao pokretači inovacija

Digitalizacija i digitalna transformacija imaju izuzetan uticaj rad javne uprave. Digitalizacija usluga za građane i privredu je posljednji korak u procesu dizajna usluge, zahvaljujući kojem smo usmjereni na brzinu i kvalitet usluga za korisnike, kao i kvalitetniju komunikaciju na relaciji uprava-građanin, uz uštedu njihovog vremena i novca. Direktorat za digitalizaciju i e-servise i Direktorat za informacionu bezbjednost i infrastrukturu uspostavljeni su sa ciljem dizajna elektronskih usluga prema potrebama građana koje će imati visok nivo dostupnosti, uz stvaranje bezbjednosti informaciono komunikacione mreže državnih organa bez koje ne možemo govoriti o online komunikaciji sa građanima, digitalnim uslugama i transformaciji poslovnih procesa. Kreiranje digitalnih servisa i digitalizacija procesa unutar javne uprave, uz inovativne metodologije i pristupe, osnažiće upravu da odgovori na potrebe društva uslovljene digitalnim promjenama.

Mediji

Dobar strateški i normativni okvir, kao i podrška čuvarima demokratije svakog društva, medijima, razvija se u okviru Direktorata za medije. Uvažavajući specifičnosti i izazove u kreiranju **"politika oblasti"** medija procijenjena je potreba za uspostavljanjem posebne organizacione jedinice.

Organizaciona struktura ne može biti i sama po sebi nije dovoljna za ostvarivanje rezultata. Svaku organizacionu strukturu živom čine kvalitetni kadrovi, a jedna od najvećih vrijednosti Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija su zaposleni, na čijem će usavršavanju i profesionalizaciji biti poseban fokus u narednom periodu.

JAVNOST IMA PRAVO DA ZNA

Marija Tomović,

načelnica Direkcije za upravni postupak i slobodni pristup informacijama

Javnost ima pravo da zna treba da bude osnovno načelo rada javne uprave i ključni princip i vodilja svakog zaposlenog u javnoj upravi. Pravo na pristup informacijama u posjedu organa vlasti je jedan od najznačajnijih segmenta svakog demokratskog društva, zbog njegovih, u teoriji i praksi, prepoznatih funkcija od kojih je nesumnjivo najbitnija demokratska funkcija koja omogućava da su građani dobro i pravovremeno informisani o pitanjima o kojima treba da se opredjeljuju ili donose odluke.

Poseban značaj pune primjene ovoga prava, ogleda se i u njegovoj kontrolnoj funkciji putem koje građani i drugi subjekti mogu ostvariti neposredni uvid u rad organa vlasti i nosilaca javnih funkcija, što je jedan od instrumenata za sprečavanje lošeg poslovanja, postupanja, zloupotrebe ovlaštenja i korupcije. Građani imaju pravo da znaju na koji način se troše budžetska sredstva, kako i koliko novca se ulaže u zdravstvo, kulturu, obrazovanje, nauku i dr. i na koji način se sprovode javne politike. Što je javna uprava transparentija u svom radu, to su država i društva bolja.

Imajući u vidu značaj oblasti slobodnog pristupa informacijama, Strategijom reforme javne uprave za period 2016-2020. identifikovani su određeni problemi koji se pojavljuju u praksi, te se pristupilo izmjenama zakonodavnog okvira, u cilju regulativnih i implementacijskih poboljšanja Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama bio je na javnoj raspravi 40 dana u periodu od 17. septembra 2019. godine do 31. oktobra 2019. godine i pripreman uz ekspertsku podršku od strane Delegacije EU u CG. Tokom trajanja javne rasprave

“ Građani imaju pravo da znaju na koji način se troše budžetska sredstva, kako i koliko novca se ulaže u zdravstvo, kulturu, obrazovanje, nauku i dr. i na koji način se sprovode javne politike. Što je javna uprava transparentija u svom radu, to su država i društva bolja.

održan je niz sastanaka sa predstavnicima Delegacije EU u CG, SIGMA-e i EK, kao i sa predstavnicima MANSA, Instituta Alternativa i predstavnicima međunarodne organizacije u oblasti slobodnog pristupa informacijama - ACCESS Info Europe.

Dalji konsultativni proces u izmjenama i dopunama zakonodavnog okvira nastavlja se krajem 2020. godine kada je više NVO Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija dostavilo predlog sa inicijativom za izmjene i dopune Zakona o slobodnom pristupu informacijama koje ćemo sagledati sa posebnom pažnjom u cilju dodatnog unapređenja stanja u oblasti slobodnog pristupa informacijama.

Vlada Crne Gore u nevladinim organizacijama vidi iskrene i posvećene partnere u procesu donošenja odluka, pa je u saradnji sa predstavnicima više NVO organizovala sastanke na kojima su se razmatrala predložena rješenja, sa ciljem unapređenja već predloženih izmjena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama u skladu sa najboljim međunarodnim i evropskim praksama, kao i uporednim iskustvima.

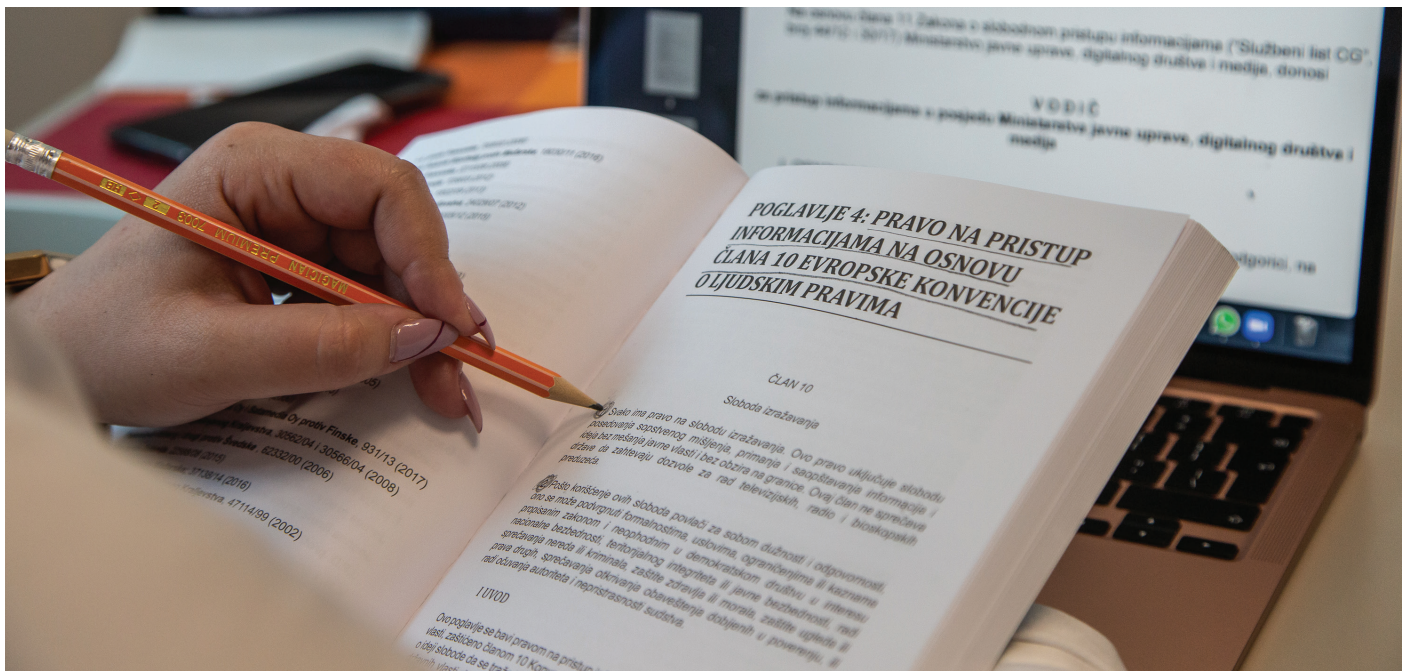
Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je inovirani Nacrt zakona o izmjenama i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama,

stavilo na dodatnu javnu raspravu, kako bismo još jednom sa svim zainteresovanim stranama razmotrili predložena rješenja i time značajno doprinijeli unapređenju transparentnosti javnih politika. Tokom javne rasprave dobili smo preko 60 komentara od različitih zainteresovanih strana, koje smo sagledali sa posebnom pažnjom, a uvjereni smo da će većina istih znatno doprinijeti u stvaranju efikasnog zakonodavnog okvira u oblasti slobodnog pristupa informacijama.

Cilj predloženih izmjena i dopuna u oblasti slobodnog pristupa informacijama jeste da se doprinese što djelotvornijem ostvarivanju prava na slobodan pristup informacijama, kako bi se uspostavila transparentnija, otvorenija i proaktivnija javna uprava, u odnosima u kojima organi nastupaju kao "otvoreni sistem", u komunikaciji sa svojim građanima.

Uz znatna poboljšanja zakonskog okvira kojim se postavljaju preduslovi za značajno povećanje proaktivnosti, ubzanje postupaka i veće dostupnosti informacija građanima, Vlada i Ministarstvo će posebno pokazati posvećenost transparentnosti kroz jačanje kapaciteta organa vlasti (task forces) za pristup informacijama sa zadatkom da razvijaju kulturu transparentnosti u ministarstvima i drugim organima i aktivno

učestvuju u radu savjetodavnog Odbora, koji će biti osnovan u cilju veće transparentnosti i saradnje sa svim zainteresovanim stranama, a činiće ga pored predstavnika Vlade i predstavnici civilnog sektora, medija, akademske zajednice i poslovnog sektora.

Istovremeno, u saradnji sa SIGMA-om paralelno radimo na Akcionom planu za unapređenje implementacije zakona i jačanja kapaciteta organa gdje su nam vaši inputi od izuzetne važnosti.

Novi trendovi u zemljama EU se kreću prema open date podacima i ponovnoj upotrebi/, dok smo u Crnoj Gori suočeni sa problemima prekomjernog broja formalnih zahtjeva za SPI, prevelikim brojem žalbi/tužbi i dugotrajnom postupcima. Zbog toga djelovanje ove Vlade i Ministarstva će biti usmjereno da sprovedemo reformu sistema u kojem je logika da je proaktivno objavljivanje info pravilo, a zahtjev sekundarni instrument.

Zakon o slobodnom pristupu informacijama nije samo pitanje donošenja još jednog zakona ili štrika u našem programu rada. To je jedno od ključnih pitanja svih javnih politika koje kreiramo, jer u suštini rada javne uprave je transparentnost kao osnovno načelo i princip rada. Ovo pravo treba da građanima otvara put da bez posrednika, stvarno i odgovorno učestvuju u vršenju javnih poslova i procesu donošenja odluka. I to je suština slobodnog pristupa informacijama. Da shvatimo da su informacije danas sredstvo koje može da doprinese ekonomskoj valorizaciji kroz otvorene podatke, da je njihova puna upotreba usmjerena na smanjenje korupcije, da se proaktivnošću u objavljivanju informacija povećava efikasnost, smanjuju troškovi, a da se građanima olakšava pristup onome što je plaćeno njihovim novcem. I da građanin ima pravo da raspoláže informacijama koje stvaramo. Slobodan pristup je samo mehanizam koji će omogućiti da građani lakše dobiju in-

formacije već treba da nam pomogne da promijenimo odnos javne uprave prema građanima i povratimo povjerenje građana u javnu upravu.

Naš cilj je da u narednom periodu zajedničkim snagama radimo na edukaciji zaposlenih i podstičemo što veću proaktivnost kako bi gradili otvorenu, transparentnu i efikasnu javnu upravu koja će biti u službi građana.

“ Vlada Crne Gore u nevladinim organizacijama vidi iskrene i posvećene partnere u procesu donošenja odluka, pa je u saradnji sa predstavnicima više NVO organizovala sastanke na kojima su se razmatrala predložena rješenja, sa ciljem unapređenja već predloženih izmjena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama u skladu sa najboljim međunarodnim i evropskim praksama, kao i uporednim iskustvima.

ZAKON O LOKALNOJ SAMOUPRAVI – IZMJENE I DOPUNE

Senad Crnovršanin,
načelnik Direkcije za sistem funkcionisanja lokalne samouprave

Ustavom Crne Gore pravo na lokalnu samoupravu, odnosno pravo na autonomno upravljanje određenim državnim poslovima, svrstano je u korpus ljudskih prava i sloboda. Građani kao titulari prava na lokalnu samoupravu, to pravo ostvaruju neposredno i preko slobodno izabраниh predstavnika.

Ovo pravo podrazumijeva i obavezu države da kroz reformu kreira i unapređuje adekvatno pozitivno - pravni položaj sistema lokalne samouprave koji se temelji na Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi.

Na temelju ustavnih odredbi, donijet je Zakon o lokalnoj samoupravi, koji je uspostavio sistem lokalne samouprave u skladu sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi i usvojenim standardima Evropske zajednice. Ovim zakonom su

usvojena načela iz Evropske Povelje o lokalnoj samoupravi, koja se odnose na decentralizaciju, demokratizaciju. U skladu sa navedenim načelima razrađeni su principi na kojima počiva sistem lokalne samouprave u Crnoj Gori i to: - normative suverenosti - (donosi statut, budžet planove); - upravne suverenosti - izvorni samostalni poslovi (koje lokalna samouprava samostalno uređuje, finansira iz sopstvenih sredstava i obezbjeđuje njihovo izvršenje, povjereni i prenešeni poslovi; princip podjele vlasti - organi opština su skupština kao predstavnički organ građana i predsjednik opštine kao izvršni organ; budžetske suverenost i (koja se ogleda u samostalnosti planiranju, utvrđivanju, prikupljanju raspodjeli prihoda); kadrovske suverenosti (samostalnost u vođenju kadrovske

“ *Cilj procesa decentralizacije ne ogleda se u prostom razvlašćivanju centralnih vlasti i pukom prenošenju nadležnosti na lokalni nivo vlasti nego u potrebi da ti procesi doprinesu ukupnom ravnomjernom razvoju države i obezbijede kvalitetnije zadovoljavanje potreba građana. Za kvalitet ovih procesa i sistema lokalne samouprave jedna od pretpostavki predstavlja i dobro postavljeni normativno pravni okvir.*

politike); organizacione suverenosti (samostalnost u organizovanju organa lokalne uprave i javnih službi).

Zakon o lokalnoj samoupravi iz 2016. godine unaprijedio je normativno pravni okvir, konceptualno zadržao monotipski sistem lokalne samouprave, uredio službenički sistem na savremenim osnovama koji primjenom instituta upravljanja ljudskih resursima i elektronskog testiranja daje osnova da opštine mogu obezbijediti stručni kadar od koga na kraju i zavisi kvalitet usluga. Kako sistem lokalne samouprave u pojedinim slučajevima nije stabilan usljed promjena političkih prilika na lokalnom nivou vlasti, određena rješenja su unaprijeđena sa ciljem da se onemogućiti opstrukcija rada opština samim tim i obezbijedi pravo građana na lokalnu samoupravu.

Pored ovih pitanja, uređena su i druga važna pitanja kojim se obezbjeđuje da građani imaju dobru lokalnu samoupravu, odnosno opštinu koja je efikasna, depolitizovana, ekonomična i odgovorna. Svjesni potrebe jačanja vladavine prava na svim nivoima vlasti razvijeni su mehanizmi koji građanima garantuju zakonitost u vršenju poslova od strane opština, odnosno vladavinu zakona. Definisani su mehanizmi zaštite kada se opština ponaša protivzakonito od mogućnosti da svaki građanin, organ državne uprave iz okvira svog upravnog područja, pokrene postupak ocjene ustavnosti akta koji donose organi opštine u vršenju svojih funkcija do mogućnosti da, kada se teže povređuje javni interes, raspušti skupština.

Cilj procesa decentralizacije ne ogleda se u prostom razvlašćivanju centralnih vlasti i pukom prenošenju

nadležnosti na lokalni nivo vlasti nego u potrebi da ti procesi doprinesu ukupnom ravnomjernom razvoju države i obezbijede kvalitetnije zadovoljavanje potreba građana. Za kvalitet ovih procesa i sistema lokalne samouprave jedna od pretpostavki predstavlja i dobro postavljene normativno pravni okvir.

U tom cilju, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija preduzima aktivnosti koje se odnose na izmjene i dopune važećeg zakona kako bi opštine u realizaciji ovih procesa, nadležnosti, odnosno poslova na tom putu imale bolji zakon. Razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi sadržan je u potrebi usklađivanja sa zakonima kojim se uređuju pojedina pitanja od značaja za službenički sistem lokalne samouprave i to: Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Dio predloženih izmjena biće u funkciji unapređena zakonodavnog okvira, odnosno otklanjanja nedostataka u regulatornom okviru na koje su opštine ukazivale tokom tokom praktične primjene zakona što je otežavalo rad lokalne uprave i dovodilo do situacije da opštine tumače, umjesto da primjenju pravo.

S obzirom na kompleksnost sistema lokalne samouprave, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija ovaj proces će učiniti inkluzivnim kroz javnu raspravu, kako bi postupak definisanja novih zakonskih rješenja zasnovanog prvenstveno na bazi stručnog dijaloga i argumenata, imao širi konsenzus zainteresovanih strana, posebno samih lokalnih vlasti.

STRATEGIJA DIGITALNE TRANSFORMACIJE 2022-2026.

Zorana Popović,
načelnica Direkcije za elektronsku upravu

“
Imajući u vidu globalne svjetske trendove i potrebu za usklađivanjem sa Digitalnom strategijom Evropske unije, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija nije imalo dilemu da postoji potreba za donošenjem Strategije digitalne transformacije 2022-2026, čiji će strateški pravci razvoja biti usmjereni na iskorišćavanje benefita koje donose moderne tehnologije.

Digitalna Crna Gora kao zemlja koja je prepoznala ekonomski i društveni potencijal ICT-a je bila i ostala dio vizije razvoja digitalnog društva Crne Gore prepoznate u nekadašnjoj Strategiji informacionog društva do 2020. godine. Ova vizija usmjerena na inkluzivno i razvojno digitalno društvo u kojem svi imaju mogućnost da kreiraju, pristupe, stvaraju i razmjenju informacije i znanje prirodno je evoluirala prateći kontinuirane transformativne procese koji nisu uvijek jednostavni, ali bez kojih život u današnjem svijetu nije moguć. Novo vrijeme i nove okolnosti sa sobom neminovno nose i nove odgovore i rješenja čak i onda kada pitanja i problemi ostaju isti.

Sva strateška dokumenta koja razvijamo u Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija, prožima razvoj digitalnog društva budući da je ono pokretač inovacija, modernizacije, konkurentnosti i sveobuhvatnog društveno-ekonomskog razvoja. Naše aktivnosti usmjerene su na saradnju sa privatnim, akademskim i civilnim sektorom, međunarodnim organizacijama, kao i dobroj međusektorskoj saradnji sa ciljem stvaranja moderne eUprave, podizanja nivoa informacione bezbjednosti kao i većoj digitalizaciji društva u cjelini. Upravo se kvalitetnim i održivim strateškim okvirom mora osigurati zajednički pravac u razvoju u svim oblastima rada javne uprave.

Imajući u vidu globalne svjetske trendove i potrebu za usklađivanjem sa Digitalnom strategijom Evropske unije, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija nije imalo dilemu da postoji potreba za donošenjem Strategije digitalne transformacije 2022-2026, čiji će strateški pravci razvoja biti usmjereni na iskorišćavanje benefita koje donose moderne tehnologije.

ose moderne tehnologije. Digitalna transformacija je u pandemiji korona virusa dodatno dobila svoju upotrebnu vrijednost i kod onih kojima su bliži tradicionalni načini komunikacije i rada. Iako još uvijek nedovoljno razvijena svijest o novim mogućnostima postepeno je počela da se razvija, što, takođe, ukazuje na potrebu da se ubrza izrada i usvajanje nove Strategije digitalne transformacije koja ima za cilj prepoznavanje principa na kojima treba graditi dalju transformaciju društva kroz približavanje i usvajanje načela kojima se rukovode neka od danas najnaprednijih digitalnih društava.

Kako bismo obezbijedili veće učešće javnosti i proces izrade Strategije digitalne transformacije učinili inkluzivnim od početka, u Ministarstvu smo pokrenuli široki konsultativni proces organizujući javne konsultacije sa predstavnicima privrede, akademske zajednice, NVO sektorom i međunarodnim udruženjima u Crnoj Gori, što je rezultiralo zaista velikim interesovanjem.

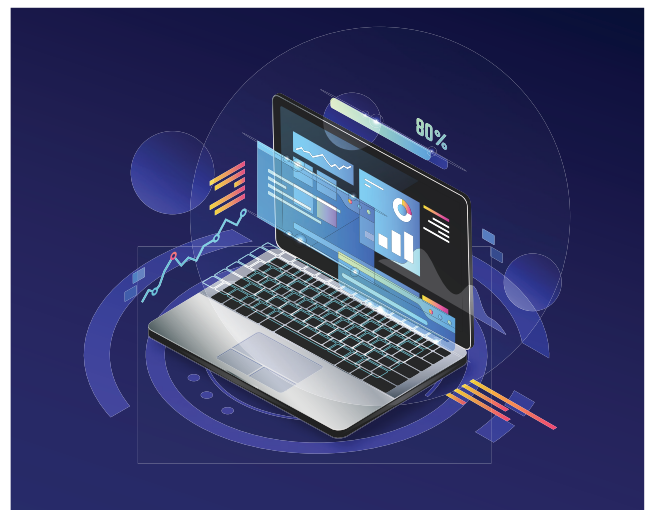
Na naše veliko zadovoljstvo ICT odbori poslovnih udruženja, kompanije, međunarodne organizacije, organizacije civilnog društva koje se bave digitalnom transformacijom u Crnoj Gori udružile su se kako bi zajednički doprinijele u definisanju ciljeva i procesu izrade Strategije digitalne transformacije Crne Gore formirajući platformu za razmjenu ideja kako bi sinergijskim djelovanjem doprinijeli uspješnom procesu kreiranja, ali i implementaciji Strategije digitalne transformacije.

Paralelno sa ovim procesom u saradnji sa Privrednom komorom pokrenuli smo jednu vrstu hub-platforme kojoj stručnjaci raznih profila sa znanjem i referencama

u nekoj od prepoznatih oblasti od značaja za digitalnu transformaciju mogu pristupiti kako bismo tokom izrade strategije ostvarili što bolji opseg konsultacija za svim relevantnim akterima u društvu jer uspjeh ovog procesa zavisi od ostvarenja vizije i ciljeva koje ćemo zajedno postaviti.

Cilj nam je da postavimo realne, ostvarive i svrsihodne strateške ciljeve, uz punu koordinaciju i partnerstvo sa svim zainteresovanim stranama na koje će ova strategija imati uticaj.

Strategijom će se utvrditi ciljevi i aktivnosti čija će realizacija omogućiti bržu i efikasniju transformaciju privrede, javnog sektora i cjelokupnog društva, kao i promjene u organizaciji i načinu tradicionalnog poslovanja korišćenjem digitalnih tehnologija i primjenom novih poslovnih modela u cilju bržeg prilagođavanja u okruženju.

DIGITALNI SAMIT 2021.

THINK DIGITAL, FEEL DIGITAL, ACT DIGITAL

Ružica Mišković,

samostalna savjetnica I u Odjeljenju za podršku i saradnju sa NVO

Inicijativa Berlinski proces pokrenuta je 2014, u cilju jačanja regionalne saradnje na putu evropske integracije i s namjerom da se podrži mirna, stabilna i demokratska budućnost Zapadnog Balkana.

U tom kontekstu svake godine se održava samit lidera Zapadnog Balkana u čijem fokusu je dalje unapređenje saradnje i povezivanje regiona kroz široku lepezu aktivnosti, s ciljem uspostavljanja regiona u okviru kojeg će se roba, usluge, investicije i kvalifikovani radnici kretati bez prepreka i ograničenja, stvarajući jedinstveno tržište, dostupno i privlačno potencijalnim investitorima.

Zapadnoevropsku šestorku (WB6), koja, pod okriljem Savjeta za regionalnu saradnju (RCC), posvećeno radi na razvoju regiona i promovisanju projekata u oblastima od zajedničkog interesa čine: Republika Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Republika Kosovo, Republika Sjeverna Makedonija i Republika Srbija.

Na samitu 2017, održanom u Trstu, jedan od konkretnih rezultata sastanka bio je usvajanje višegodišnjeg akcionog plana o regionalnom ekonomskom prostoru Zapadnog Balkana, za period 2017-2020. Jedna od aktivnosti u okviru digitalne komponente, koja je ovim planom definisana, je organizovanje Digitalnog samita na godišnjem nivou. Domaćini ovog skupa do sada su bili: Makedonija 2018, Srbija 2019. i Albanija 2020.

Važnost ovog regionalnog događaja potvrđena je i na samitu lidera održanom u Sofiji, u novembru 2020, na kojem je potvrđen novi četvorogodišnji akcioni plan 2021-2024, za zajedničko regionalno tržište (Common Regional Market – CRM), usvojen u cilju dublje integracije regiona.

“ Uz mogućnosti za razmjenu iskustava i prezentiranje aktivnosti koje ekonomije Zapadnog Balkana preduzimaju po konkretnim pitanjima, Digitalni samit je prilika da ekonomije Zapadnog Balkana, u saradnji sa predstavnicima na regionalnom i širem međunarodnom nivou, podrže viziju boljeg upravljanja.

“ *Saglasno dosadašnjoj dinamici praćenja regionalnih aktivnosti, u okviru Inicijative za Zapadni Balkan domaćin Digitalnog samita 2021. je Crna Gora. Samit će se organizovati od 11-13. oktobra u hibridnom formatu u Podgorici, a trećeg dana, 13. oktobra biće organizovan sastanak na visokom nivou koji će okupiti premijere WB6 na zajedničkom putu digitalne transformacije i procesa integracija tokom kojeg će biti usvojeni novi zaključci usmjereni na realizaciju zajedničkih obaveza i posvećenosti razvoju jedinstvenog digitalnog tržišta.*

Digitalna transformacija je proces koji zahtijeva ulaganje u ljude, tehnologije, sisteme i projekte, s ciljem da se sveukupno poslovanje podigne na viši nivo i da se građanima omogući da u digitalnom okruženju što lakše komuniciraju.

Uz mogućnosti za razmjenu iskustava i prezentiranje aktivnosti koje ekonomije Zapadnog Balkana preduzimaju po konkretnim pitanjima, Digitalni samit je prilika da ekonomije Zapadnog Balkana, u saradnji sa predstavnicima na regionalnom i širem međunarodnom nivou, podrže viziju boljeg upravljanja. Ova vizija uključuje jedinstven napredak u cilju unapređenja demokratski definisane Vlade i njeno aktivno učešće u procesu digitalne transformacije, s ciljem da se olakša implementacija digitalnog društva za sve, na nacionalnom i lokalnom nivou.

Zaključci dosadašnjih skupova ove vrste i preuzete obaveze predstavljaju značajan doprinos jačanju dalje saradnje unutar regiona, zasnovane na trajnim društvenim i kulturnim vezama, kao i unapređenju ekonomskog razvoja. Ovim se potvrđuje opredjeljenost sprovođenju sveobuhvatnih aktivnosti i bitna uloga u procesu integracije s Evropskom unijom kroz dalju promociju digitalnog društva u regionu Zapadnog Balkana i van njega.

Saglasno dosadašnjoj dinamici praćenja regionalnih aktivnosti, u okviru Inicijative za Zapadni Balkan domaćin Digitalnog samita 2021. je Crna Gora. Samit će se organizovati od 11-13. oktobra u hibridnom formatu u Podgorici, a trećeg dana, 13. oktobra biće organizovan sastanak na visokom nivou koji će okupiti premijere WB6 na zajedničkom putu digitalne transformacije i procesa integracija tokom kojeg će biti usvojeni novi zaključci usmjereni na realizaciju zajedničkih obaveza i posvećenosti razvoju jedinstvenog digitalnog tržišta.

Digitalni samit 2021. je prilika da se, kroz razmjenu iskustava, primjenu najbolje prakse i prezentovanje rezultata i planova, kroz široku lepezu sesija, diskutuje na temu digitalne infrastrukture i povezanosti, digitalnih vještina, digitalne ekonomije i usluga povjerenja i bezbjednosti, kao i da se definišu mogućnosti uspostavljanja partnerstva s privatnim sektorom.

NOVI PORTAL GOV.ME – BOLJE KORISNIČKO ISKUSTVO I INTERAKCIJA SA UPRAVOM

Milena Nikčević i Maja Dragojević,
administratorke portala GOV.me

“ Sve sadržaje je bilo potrebno potrebno osmisliti i pripremiti za objavljivanje, prilagoditi potrebama korisnika. Prepoznate su životne oblasti iz nadležnosti svakog ministarstva, kao i cijele Vlade i kroz posebno osmišljene module ponuđene su građanima, medijima, NVO i privredi objedinjene informacije.

Novi portal Vlade GOV.me koji je pušten u funkciju sredinom maja je projekat u čiju realizaciju je tim Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija i Generalnog sekretarijata Vlade ušao sa posebnim entuzijazmom i senzibilitetom, svjesni da nova platforma treba da bude moderna, interaktivna, korisnički orijentisana i na usluzi građanima i građankama Crne Gore. Portal predstavlja glavni komunikacioni kanal Vlade i ministarstava i pruža potpuno novo korisničko i vizuelno iskustvo, koje se ogleda u unificiranom onlajn nastupu ministarstava i organa državne uprave.

Prethodna platforma funkcionisala je deset godina, a imajući u vidu promjene koje su se u međuvremenu dogodile u oblasti web dizajna javila se potreba da se isplanira i realizuje potpuno novo rješenje koje bi zadovoljilo potrebe građana, ali i pratilo savremene trendove u ICT-u. Ključni cilj su veća efikasnost i transparentnost u komunikaciji Vlade Crne Gore sa javnošću, poštujući najsavremenije preporuke iz oblasti sajber bezbjednosti i web programiranja. Takođe, bilo je potrebno posebnu pažnju posvetiti upotrebljivosti i dostupnosti portala svim kategorijama društva kao i respozivnosti svim uređajima.

Pripreme su trajale gotovo godinu dana. Izvršena je analiza mnogobrojnih sličnih

portala vlada i državnih institucija u Evropi, ali i čitavom svijetu. Dobra praksa država, kao što su Velika Britanija, Holandija, Francuska, Estonija, Njemačka, ali i Novi Zeland, kao i zemalja iz okruženja, bila je predmet analize. Razmatrane su različite tehnološke platforme i projektne metodologije. Prikupljene su mnogobrojne dobre ideje i pripremljena je opsežna tehnička specifikacija za otvoreni postupak javne nabavke.

Definisani su precizni i veoma obimni funkcionalni i nefunkcionalni zahtjevi, a od budućih izvođača traženo je prethodno profesionalno iskustvo i, prije svega, visok stepen posvećenosti ovom značajnom projektu. Posebno zadovoljstvo predstavlja činjenica da su na tenderu pobijedile kompanije iz Crne Gore, kompanija Fleka sa podizvođačima kompanijama Logate i Poslovna inteligencija.

Portal GOV.me urađen je u skladu sa najboljim praksama vodećih digitalnih platformi vladinih institucija u svijetu. Portal stavlja potrebe građana u prvi plan. Naglasak je stavljen na reorganizaciju ključnih sadržaja kako bi oni bili dati u obliku koji je građanima i privrednicima najprihvatljiviji, a posebna pažnja posvećena je implementaciji kvalitetne navigacije i pretrage na nivou cijele platforme.

Ovo rješenje predstavlja prvu fazu projekta koja osim potportala Vlade, predsjednika Vlade i potpredsjednika Vlade obuhvata i potportale dvanaest ministarstava. U sljedećoj fazi koja je planirana za kraj 2021. godine planirano je proširenje na potportale uprava, sekretarijata, zavoda i ostalih organa državne uprave.

Projekat smo realizovali u nekoliko faza. Izrađen je detaljni plan realizacije, definisana je organizaciona struktura projekta, kao i komunikacioni kanali između članova projektnih timova izabranog ponuđača i naručioca. Urađena je biznis analiza svih procesa i napravljena detaljna specifikacija zahtjeva (hardverska platforma i aplikativno rješenje). Razvoj je rađen u više etapa, nakon čega su vršene evaluacije i testiranja. Na kraju je uslijedila produkciona faza sa implementacijom potpuno operativnog rješenja na produkcionoj okolini. Nakon toga definisan je detaljni plan održavanja.

Realizacija projekta obuhvatila je i veoma obimnu proceduru migracije podataka sa starog portala na novu platformu. U trenutku objavljivanja novog portala preko 75 000 dokumenata prerađeno je i podognuto na novu platformu. Poseban izazov bila je reorganizacija Vlade Crne Gore, koja se dešavala u periodu implementacije ove platforme, posebno u pogledu podjele dokumentacije između nadležnih ministarstava.

Istovremeno, sa razvojem tehnološke platforme i funkcionalnih i nefunkcionalnih zahtjeva tekle su paralelno aktivnosti na formiranju redakcijskih timova iz Generalnog Sekretarijata Vlade i ministarstava. Svi redakcijski timovi prošli su niz prezentacija, radionica i obuka za rad na novoj platformi.

Sve sadržaje je bilo potrebno potrebno osmisliti i pripremiti za objavljivanje, prilagoditi potrebama korisnika. Prepoznate su životne oblasti iz nadležnosti svakog ministarstva, kao i cijele Vlade i kroz posebno osmišljene module ponuđene su građanima, medijima,

NVO i privredi objedinjene informacije. Umjesto oko administrativne organizacije samih institucija, čitav portal organizovan je oko ovih životnih oblasti, uz mogućnost direktne komunikacije sa građanima, kroz posebno dizajnirane kontakt forme. Nova platforma, dakle, ne podrazumijeva da je građanin upoznat sa internom organizacijom i nadležnostima javne uprave već kreće od njegovih potreba, trudeći se da mu pomogne da na lakši način pronađe traženu informaciju ili uslugu.

Mobilno iskustvo je danas postalo važnije kod krajnjih korisnika, pa je platforma u potpunosti optimizovana za mobilne uređaje sa mogućnošću selektivnog prikaza sadržaja zavisno od platforme.

Na portalu su jasno istaknute elektronske usluge koje organi državne uprave pružaju građanima na portalu www.euprava.me.

Jedna od glavnih zamjerki na prethodnu platformu je bila vezano za otežano pronalaženje materijala na sajtu Vlade. Novi portal pruža bolje korisničko iskustvo, bržu i lakšu pretragu sadržaja, kao i bolju interakciju Vlade sa građanima, medijima i NVO sektorom.

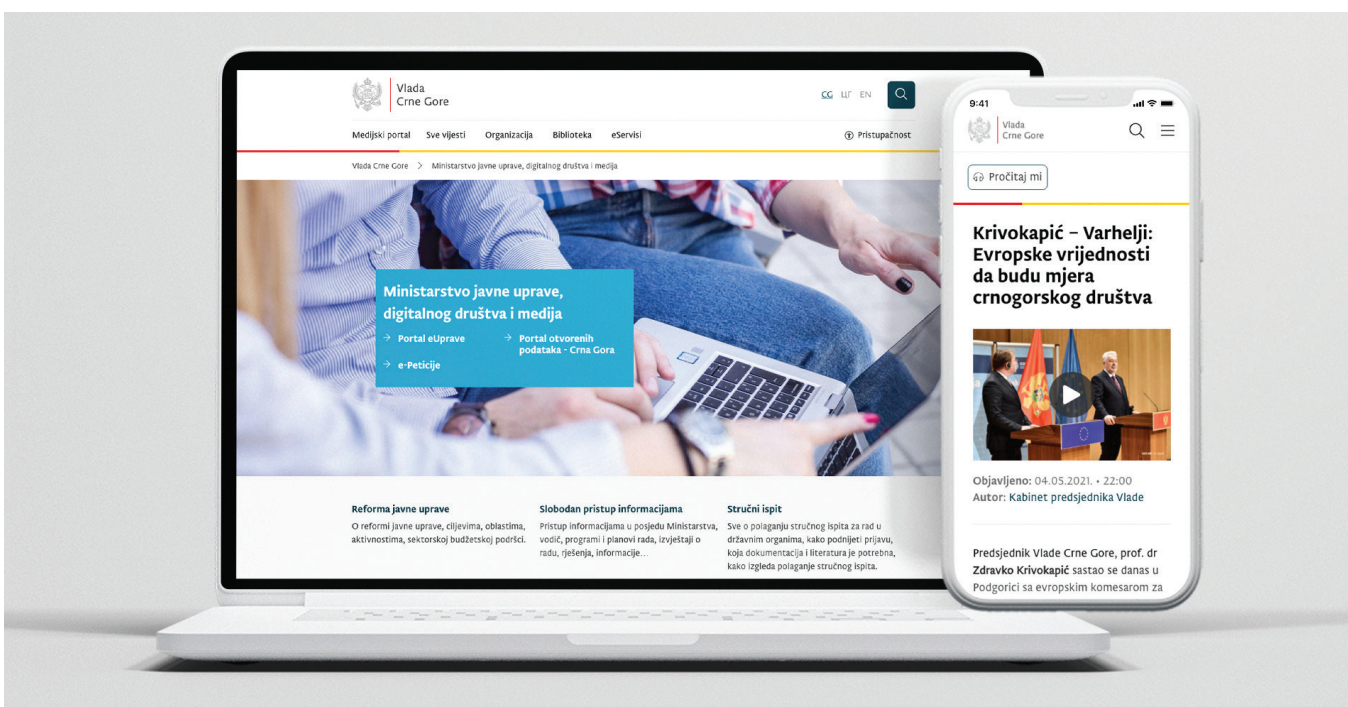
Kao svojevrsan vid vizuelne unikatnosti portala Vlade na digitalnim kanalima, za potrebe portala, namjenski je licenciran font Brioni Sans, hrvatskog tipografa Nikole Đureka.

U odnosu na prethodnu platformu, unaprijeđena je i transliteracija, tako da prelaskom na ćirilicu, određeni sadržaji gdje je to smisleno mogu biti zadržani u izvornom, latiničnom obliku.

Po prvi put je obezbijeđena puna primjena standarda pristupačnosti preporučena Zakonom o elektronskoj upravi, kao i mogućnost čitanja sadržaja. Portal ispunjava uslove ePristupačnosti i implementiran je poseban meni za poboljšanu pristupačnost sadržaja sa kontrolom kontrasta, veličine slova, razmaka teksta, animacija, zatim vizuelnim vodičem za lakše čitanje, naglašavanje linkova, kompatibilnost sa čitačima ekrana kroz strukturiranost stranica, kao i poseban font koji omogućava lakše čitanje osobama sa disleksijom.

Za potrebe ove platforme, po prvi put je napravljeno studijsko snimanje audio sekvenci na crnogorskom jeziku koje uz mašinsko učenje služe za generisanje zvučnog zapisa bilo kojeg teksta na portalu. Sada, klikom na dugme "Pročitaj mi", korisnici mogu preslušati sadržaj članka.

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija vrši svakodnevni monitoring sistema i svi uočeni propusti rješavaju se na dnevnom nivou. Portal omogućava i prijavu problema i sugestija u dnu većine stranica, te pozivamo sve građane, medije i NVO da kroz davanje povratnih informacija, doprinesu unapređenju kvaliteta i sadržaja portala, kao i korišćenju svih funkcionalnosti koje ova platforma nudi.

SARADNJA SA NVO

Tehnička podrška vladi za jačanje saradnje sa civilnim društvom Crne Gore

Bojana Jovetić,
načelnica Odjeljenja za podršku i saradnju sa NVO

“**Poseban fokus projekta biće na donošenju Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022-2026. Donešenjem ove Strategije trasiraće se put za još intenzivnije unapređenje pravnog, institucionalnog i finansijskog okvira za veću inkluziju i bolju saradnju organa državne uprave i nevladinih organizacija u procesu kreiranja i primjene javnih politika.**”

Crna Gora kao zemlja kandidat EU, koja je ujedno otvorila sva pregovaračka poglavlja, postigla je velike pomake u usvajanju i primjeni evropskih standarda i harmonizaciji domaćeg normativnog okvira sa evropskim regulativama.

Važno je napomenuti da Evropska unija ulaže značajna finansijska sredstva u Crnu Goru kako bi podržala reformske procese potrebne za proces pristupanja EU. Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori trenutno upravlja sa više od 200 projekata koje je finansijski podržala Evropska unija u okviru programa prepristupne pomoći (IPA II). Jedna od prioritarnih oblasti u kojoj se projekat sprovodi odnosi se na jačanje saradnje organa državne uprave sa civilnim društvom, na čemu se i temelji razvoj demokratskog društva.

Početak februara ove godine otpočela je dvogodišnja implementacija projekta: „Tehnička podrška Vladi za jačanje saradnje sa civilnim društvom Crne Gore“. Nosilac projekta je Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija Crne Gore, zajedno sa ostalim organima državne uprave.

Cilj projekta je pružanje ekspertske podrške u procesu jačanja kapaciteta organa državne uprave za efikasnije savjetovanje i saradnju sa organizacijama civilnog društva u svrhu kreiranja sektorskih politika generalno i sprovođenja normativnog i strateškog okvira koji utiču na djelovanje civilnog društva. Projektom je planirano unapređenje uloge Savjeta za saradnju organa državne uprave i nevladinih organizacija, kao i poboljšanje Vladine finansijske podrške organizacijama civilnog društva. Poseban fokus će biti na poboljšanju transparentnosti, praćenju, mjerenju učinka i izvještavanju o uspješnosti i korisnosti projekata koje organizacije civilnog društva sprovode, a koji su finansirani iz državnog budžeta. Konačno, projektom će se osnažiti domaće administrativne strukture kako bi se Crna Gora

pripremila za upravljanje EU fondovima namijenjenim za organizacije civilnog društva u budućnosti.

Projekat sprovodi francuska kompanija „Sofreco“ - vodeća kompanija u konsultantskoj i tehničkoj pomoći za održivi ekonomski i socijalni razvoj. „Sofreco“ je međunarodna kompanija u pogledu svojih klijenata, partnera, stručnjaka, osoblja i prisustva razvojnim projektima u zemljama širom svijeta.

Zajedno sa Ministarstvom javne uprave, digitalnog društva i medija Crne Gore, projektni tim trenutno radi na pripremi za sprovođenje prioriternih aktivnosti za 2021. godinu, od kojih su najaktuelnije izrada novog Nacrta zakona o nevladinim organizacijama i izrada Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija za period 2022-2026.

Ključne projektne aktivnosti u vezi sa pripremom ova dva dokumenta su intenzivirane u periodu od juna do septembra 2021. godine. Posebno naglašavamo da će ova dva dokumenta biti kreirana kroz inkluzivan proces konsultacija i uključivanje svih zainteresiranih strana, te da će na najbolji način odgovoriti potrebama razvoja organizacija civilnog društva u Crnoj Gori.

Poseban fokus projekta biće na donošenju Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022-2026. Donešenjem ove Strategije trasiraće se put za još intenzivnije unapređenje pravnog, institucionalnog i finansijskog okvira za veću inkluziju i bolju saradnju organa državne uprave i nevladinih organizacija u procesu kreiranja i primjene javnih politika. Takođe, obezbijediće se pružanje veće podrške za učešće nevladinog sektora u socio-ekonomskom razvoju i jačanju njihove uloge u procesu pristupanja Crne Gore EU.

Ovom Strategijom Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija pokazuje spremnost da svojim politikama dalje promoviše standarde otvorenog dijaloga, uz što veću transparentnost, inkluziju i odgovornost u djelovanju.

USPOSTAVLJEN MEHANIZAM KONTROLE KVALITETA JAVNIH RASPRAVA

Ana Gojković,

samostalna savjetnica I u Direktoratu za inovacije,
otvorenost i inkluzivnost

Javne rasprave predstavljaju važan aspekt u kreiranju javnih politika. Za svaku vladu je važno da, prilikom kreiranja javnih politika, strategija i zakona, dobije povratnu informaciju od građana, jer sve što proizvodimo u javnoj upravi treba da bude usmjereno ka potrebama građana. Građanin treba da bude u centru kreiranja svih javnih politika, jer nam razumijevanje građana i njihovih potreba može pomoći u kreiranju najboljeg načina pružanja usluga i pristupačnosti informacija građanima.

Standardi javnih rasprava uspostavljeni su u Zakonu o državnoj upravi posebno u Uredbi o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija koju je Vlada Crne Gore

“ Za svaku vladu je važno da, prilikom kreiranja javnih politika, strategija i zakona, dobije povratnu informaciju od građana, jer sve što proizvodimo u javnoj upravi treba da bude usmjereno ka potrebama građana. Građanin treba da bude u centru kreiranja svih javnih politika, jer nam razumijevanje građana i njihovih potreba može pomoći u kreiranju najboljeg načina pružanja usluga i pristupačnosti informacija građanima.

usvojila 14. juna 2018. godine. Zakon uspostavlja opštu obavezu za sprovođenje postupka javnih rasprava o nacrtima zakona i strategija, kao i izuzetke od te obaveze.

Pomenuta Uredba utvrđuje osnovne standarde izvještavanja o rezultatima sprovedenih javnih rasprava naglašavajući obavezu ministarstava da, u početnoj fazi razvoja politike, objave izvještaj o rezultatima preliminarnih konsultacija, kao i izvještaj o rezultatima sprovedenih javnih rasprava o nacrtima zakona i strategija. Uredbom je predviđeno da se javne rasprave organizuju konsultovanjem organa, organizacija, udruženja i pojedinaca u početnoj fazi pripreme zakona, odnosno strategija i organizovanjem javne rasprave o tekstu nacrtu zakona, odnosno strategije.

Konsultovanje podrazumijeva davanje inicijativa, predloga, sugestija i komentara u početnoj fazi pripreme zakona, odnosno strategije. Pored naše želje da se unaprijedi kvalitet javnih rasprava, potreba za unapređenjem kvaliteta javnih rasprava prepoznata je u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2019. godinu, u kojem se ističe da su potrebni značajni naponi kako bi se osiguralo veće učešća javnosti u kreiranju politika kao dio inkluzivnog političkog dijaloga.

Prateći ove preporuke, ali i zaključak Posebne radne grupe za reformu javne uprave formirane između Evropske komisije i Crne Gore, Vlada Crne Gore uspostavila je mehanizam centralizovane kontrole kvaliteta javnih rasprava i zadužila Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija da verifikuje i osigura sprovođenje javnih rasprava o nacrtima zakona i strategija u skladu s usvojenim standardima, prije podnošenja Vladi na usvajanje.

Efikan centralni nadzor nad sprovođenjem javnih rasprava doprinijeće poboljšanju odgovora institucija na dostavljene inpute što će dovesti do izgradnje povjerenja građana, organizacija civilnog društva i drugih zainteresovanih strana i pokazati stvarni uticaj i koristi procesa javnih rasprava i podstaći veće učešće javnosti u kreiranju politika.

Kako bi se ovaj proces implementirao na najbolji mogući način, Ministarstvo je kroz saradnju sa SIGMA-om u prethodnom periodu pripremio Smjernice za praćenje kvaliteta sprovođenja javnih rasprava u pripremi zakona i strategija u Crnoj Gori, zajedno sa Listom za provjeru usklađenosti postupka, čime je proces pribavljanja potrebnog mišljenja dodatno pojednostavljen.

Nakon izmjene Poslovnika Vlade Crne Gore i uključivanja obaveznosti pribavljanja mišljenja o sprovedenim javnim raspravama u pripremi zakona i strategija, doprinijeće se unapređenju ovog procesa, kao i kvalitetnijoj realizaciji utvrđene nadležnosti Ministarstva i ubrzanju procesa pridruživanja EU.

Na ovaj način će se u potpunosti implementirati nadležnost centralne kontrole kvaliteta sprovođenja javnih rasprava čime će pored ispunjenja preuzetih obaveza verifikacije usklađenosti javnih rasprava o nacrtima zakona i strategija s usvojenim standardima prije podnošenja Vladi na usvajanje, unaprijediti kvalitet javnih konsultacija na zadovoljstvo i nas kreatora javnih politika i građana

CAF – PUT DO KVALITETNE JAVNE ADMINISTRACIJE

Jelena Mitrović,

samostalna savjetnica I u Direktoratu za strateško planiranje u
javnoj upravi, međunarodnu saradnju i IPA projekte

Zajednički okvir za samoprocjenu (CAF) je alat za totalno upravljanje kvalitetom (Total Quality Management) koji je razvio javni sektor za javni sektor, inspirisan Modelom izvrsnosti Evropske fondacije za upravljanje kvalitetom (EFKM®).

Glavna svrha CAF-a je da pomogne organizacijama javnog sektora širom Evrope da koriste tehnike upravljanja kvalitetom kako bi poboljšale svoje performanse. CAF je dizajniran za upotrebu u svim dijelovima javnog sektora i primjenjiv je na javne organizacije na evropskom, nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

U Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija, u jednom od Direktorata, sproveden

je pilot projekat primjene CAF modela koji predstavlja zajednički okvir za unapređenje rada putem samoprocjene. Riječ je o modelu koji je zastupljen u državama Evropske unije i podrazumijeva implementaciju novih tehnika i metoda u cilju unapređenja efikasnosti, efektivnosti, ekonomske i socijalne odgovornosti javnih organizacija.

Primjena CAF modela je inovativan i reformski pristup u radu javne uprave koji ima za cilj da ojača koncepte poput usmjerenosti ka korisnicima, javnog učinka, inovacija i efektivnih partnerstva sa drugim organizacijama. Ovaj instrument nesumnjivo predstavlja priliku za dalji razvoj organa i organizacija javnog sektora.

Trenutno se u Crnoj Gori odvija više aktivnosti u cilju uspostavljanja CAF modela. Prethodnom Strategijom reforme javne uprave konstatovano je da u Crnoj Gori ne postoji metod za upravljanje kvalitetom u oblasti pružanja usluga niti procesa rada. Kako je u toku izrada nove Strategije za reformu javne uprave 2022-2026. intenzivno se radi i razmišlja koji metod bi bio najuspješniji za uvođenje modela upravljanja kvalitetom.

Crna Gora od prošle godine ima status posmatrača Zajedničkog okvira procjene (Common Assessment Method - CAF) koji je dio EUPAN mreže. Sa druge strane, predstavnici vlada zemalja članica ReSPA-e (Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija je resorno ministarstvo koje je uključeno u aktivnosti RESPA-e) potpisali su Memorandum o osnivanju i djelovanju Regionalnog centra za upravljanje kvalitetom. Imajući sve ovo u vidu, trenutna situacija predstavlja jedinstveni momenat koji ima za cilj da podrži stvaranje odgovorne, efikasne i profesionalne državne administracije u zemljama Zapadnog Balkana.

U međuvremenu, Privredna komora Crne Gore je formirala Koordinacioni odbor za kvalitet, zbog čega je od strane Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija pokrenuta inicijativa za saradnju gdje će uvezati sve relevantne aktere u ovaj proces i dati vizija za novi pristup kako bi se unaprijedilo poslovanje javne uprave i stvorila javna uprava koja će biti okrenuta privredi i građanima.

Naš cilj, a posebna obaveza prema građanima, građankama i privredi Crne Gore, je da stvorimo javnu upravu koja će graditi empatiju, jednakost, pristupačnost,

inkluzivnost, transparentnost i otvorenost. Da bismo ostvarili taj rezultat potrebno je promijeniti način razmišljanja, procese upravljanja i pomjeriti fokus sa pojedinaca i individualnih kontributera na timski rad, kao i povećati odgovornost i efikasnost na svim nivoima u javnoj upravi.

Bez kvaliteta u javnoj upravi, nema kvaliteta u privrednim djelatnostima.

“ Glavna svrha CAF-a je da pomogne organizacijama javnog sektora širom Evrope da koriste tehnike upravljanja kvalitetom kako bi poboljšale svoje performanse. CAF je dizajniran za upotrebu u svim dijelovima javnog sektora i primjenjiv je na javne organizacije na evropskom, nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou.

PODRŠKA EU REFORMI JAVNE UPRAVE U CRNOJ GORI – U SUSRET PROGRAMU IPA III

Milena Popović,

samostalna savjetnica II za IPA projekte u Direktoratu za strateško planiranje u javnoj upravi, međunarodnu saradnju i IPA projekte

Postizanjem političkog dogovora na nivou EU o novom Instrumentu za prepristupnu pomoć (IPA III) u vrijednosti od 14,2 milijarde eura za period Višegodišnjeg finansijskog okvira 2021-2027. poslata je snažna poruka EU o nastavku podrške zemljama kandidatima u procesu pridruživanja. Usaglašen je i nacrt Uredbe o uspostavljanju Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA III) za period 2021–2027. kao krovni dokument za sprovođenje IPA III.

Ključna novina u ovom dokumentu tiče se izmijenjenog pristupa kada je u pitanju dodjeljivanje finansijske podrške, odnosno, za razliku od programa IPA I i IPA II, finansijska podrška IPA III neće podrazumijevati unaprijed definisane iznose po državama, već postoji jedinstveni, zajednički budžet za sve države korisnice programa IPA. Ovakav pristup osmišljen je kako bi se podstaklo efikasnije sprovođenje programa i projekata, ali i dodatno motivisali korisnici koji prednjače u sprovođenju reformi, što je ujedno u skladu sa revidiranom metodologijom pristupanja Evropskoj uniji.

Kroz program IPA III, veći akcenat biće na učinku, odnosno relevantnosti (strateškom značaju) i zrelosti predloženih projekata, shodno pravilima unutar EU koja se tiču korišćenja Evropskih strukturnih i investicionih fondova.

U zavisnosti od načina sprovođenja projekata, kriterijum zrelosti se odnosi na adekvatnu spremnost tenderske i projektne dokumentacije i/ili sektorske strategije, kao i na postojanje svih pravnih i tehničkih preduslova neophodnih za nesmetan početak sprovođenja ugovora. Ovakav pristup programiranju podrške u praksi će značiti da će države korisnice sa spremnijim projektima i dobrim sistemom strateškog planiranja biti u mogućnosti da iskoriste više sredstava u odnosu na manje spremne države.

Uredbom o uspostavljanju IPA III za period 2021–2027. još jednom je naglašen pristup „Fundamentals first” u skladu sa političkim kriterijumima iz Kopenhagena, što u praksi znači da zemlje kandidati moraju posebnu pažnju posvetiti napretku u tri ključne oblasti (stuba) procesa pridruživanja i to: vladavini prava, ekonomskom upravljanju i reformi javne uprave.

Osim pristupa podrške fundamentalnim oblastima, kao ključne novine IPA III navode se i veći učinak kroz povećanu koherentnost, akcenat na strateškom pristupu kao i veća ulaganja i finansijski uticaj, posebno kad je u pitanju obezbjeđivanje podrške za oporavak od posljedica izazvanih pandemijom Korona virusa.

Osnovni strateški dokument je IPA programski okvir koji obuhvata prioritete svih država u svakoj od pet oblasti politika, i to:

- vladavinu prava, temeljna prava i demokratiju;
- dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnom tekovinom, strateško komuniciranje i dobrosusjedske odnose;
- zelenu agendu i održivo povezivanje;
- konkurentnost i inkluzivni rast;
- teritorijalnu i prekograničnu saradnju.

U skladu sa IPA programskim okvirom, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija blagovremeno je pripremio planski dokument za oblast reforme javne uprave, kojim će planirati podršku u okviru

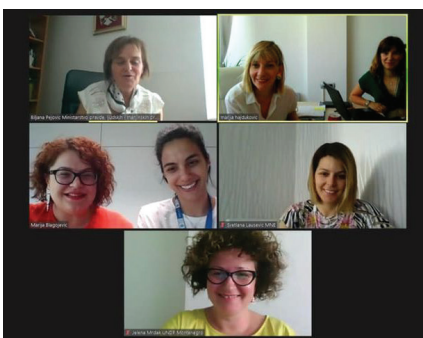
IPE, tzv. Strateški odgovor. Nakon dobijanja zelenog svjetla od strane Evropske komisije, a paralelno sa izradom nove Strategije reforme javne uprave 2020-2026. i u cilju obezbjeđivanja podrške za njenu što efikasniju implementaciju, intenzivno se radi i na pripremi Akcionog dokumenta za novu pretpristupnu pomoć (IPA III). Reforma javne uprave, kao takva, nije prepoznata kroz pregovaračka poglavlja, ali je posebno istaknuta kao jedna od tri oblasti od ključnog značaja za proces pridruživanja u skladu sa Strategijom proširenja EU iz 2015. godine. U tom smislu, a težeći bržem napretku na putu evropskih integracija, u narednom periodu predvidjeli smo brojne akcije u domenu unapređenja kvaliteta pružanja javnih usluga, digitalne transformacije društva, transparentnosti rada javne uprave, profesionalizacije i upravljanja ljudskim resursima kao i unapređenja upravnog nadzora.

Kroz program IPA III, veći akcenat biće na učinku, odnosno relevantnosti (strateškom značaju) i zrelosti predloženih projekata, shodno pravilima unutar EU koja se tiču korišćenja Evropskih strukturnih i investicionih fondova.

PAR KOLAŽ

ReForma

časopis Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija